

פניני מקראיצי הישר

פניני חכמה ועוסק מתורת רבותינו הקדושים:
האור החיים, הבעל שם טוב, הורע שמשון, הפלא יועץ, הליקוטי מוהרן, והאבי עזר,
שהבטיחו שיהיו 'מליצי יושר' בשמים בעד מי שילמד בדברי תורתם!

"בפירושי שום תשים ביוותיק, במראה מקום תן עינים, ויאירו דברי באור החיים, ואז תושע מאלהי השמים, ברוב עושר ושנות חיים, ברכות יחולו על ראשך, כאשר תאזה גם נפשך" (מתוך שיר שכתב רביה"ק בסוף ספרו אור החיים, ונשמט בדפוסים האחרונים. הובא בתולדות רבינו חיים בן עטר, להר"ר מרגליות עמ' 39).
"וראה כתוב [בספר שם הגדולים], דבצרות פולין נגלה [מהר"ם אלשיך] לחכם אחד בהקיץ להצילו מתוך ההפכה על שהיה לומד תדיר דרשותיו, יעויין שם, ומעין כיוצא בזה נגלה אלי בחלום על ספר אור החיים להרב הקדוש מורינו הרב חיים בן עטר זיע"א" (לשון מהר"ה פלאגי ז"ל בכף החיים סימן לא [בנד"מ לב] סעיף נה).
הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א אמר: "שכמו שבדורות הראשונים היה הזוהר הקדוש מסוגל לטהרת הנשמה, כן בזמן הזה מסוגל לימוד האור החיים הקדוש על התורה - לטהר את הנשמה" (דברי דוד השלם הנד"מ אות כד).

האור החיים
רבינו חיים
בר משה
בן עטר
זצוק"ל
נלבע טו תמו תקג

כחה של אמונה!

"וְהָאֱמוּנָה בְּהָ' וַיְיַוְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה" (בראשית טו, ו).

כתב רש"י הקדוש זצ"ל (שם), וז"ל: "ויחשבה לו צדקה - הקב"ה חשבה לאברם לזכות ולצדקה על האמונה שהאמין בו" וכו'. עכ"ל.

עד כמה גדול כוחה של האמונה בה', יש לנו ללמוד מדברי רבינו האור החיים הקדוש זצ"ל בפרשת בראשית (ד, טו) על הפסוק "וַיֹּאמֶר לוֹ ה' לָכֵן כָּל הָרֶג קִין שְׁבַעֲתִים יָקָם, וַיִּשֶׁם ה' לְקִין אוֹת לְבִלְתִּי הַכּוֹת אֹתוֹ כָּל מִצְאוֹ", וזה לשונו: "טעם לכן, להיות שהכיר וידע שאם ה' לא ישמרנו כל מוצאו ירהגהו, בשביל מצוה זו ריחם ה' עליו ואמר כל הורג וגו'. ורשם ה' אות בפניו - כמשפטו הנהוג בעושה מצוה שנרשמת במצוה לטובה אות, והוא אומר וישם ה' לקין אות, והוא על דרך מה שדרשו ז"ל (שמו"ר פי"ז) בפסוק 'והיה הדם לכם לאות', פירוש, לאות מצוה להם לשמירה". עכ"ל. והדברים מבהילים! אדם שהגיע לשפל המדרגה - לרצוח את אחיו הקטן, בשביל האמונה בה' שהכיר וידע שאם ה' לא ישמרנו כל מוצאו ירהגהו, בשביל מצוה זו ריחם ה' עליו ורשם אות במצוה לְבִלְתִּי הַכּוֹת אֹתוֹ כָּל מִצְאוֹ. מעתה צא וחשוב, אם עד כדי כך גדול כח האמונה בה' - להגן אפילו על רוצח שפל, עד כמה גדול כוחה של האמונה - להגן על אדם שרוצה ומשתדל לעבוד את ה' יתברך!

עוד כתב רבינו האור החיים הקדוש זצ"ל בפרשת יתרו (שמות כ, א), שהאמונה בה' יתברך - היא עיקר ושורש כל המצוות כולן, ולכן את שתי הדיברות הראשונות - "אנכי" ו"לא יהיה" - שהם מורות של האמונה בו יתברך, ציוונו ה' יתברך בעצמו, וזה לשונו שם: "וראיתי לתת טוב טעם בהשמעת ה' לישראל ב' דברות אנכי ולא יהיה לך, כי הם ב' שרשים - לב' כללות המצוות מצות עשה ומצות לא תעשה, אנכי - היא עיקר ושורש כל מצוות עשה, לא יהיה לך וגו' - היא עיקר ושורש כל מצוות לא תעשה, לזה נטע ה' בהם מפי אל עליון שרשי ב' עיקרי המצוות, שבזה לא תימוט תורה מזרעינו לעולם ועד". עכ"ל.

עוד כתב רבינו האור החיים הקדוש זצ"ל בפרשת בשלח (שמות יד, טו), שאפילו אם יש על האדם קטרוגים ודינים בר מינון, גדול כח האמונה והבטחון בה' יתברך - להפוך את מדת הדין לרחמים, וזה לשונו שם: "מה תצעק אלי [דבר אל בני ישראל ויסעו]. קשה, ולמול מי יצעק אם לא לה' אלהיו, ובפרט בעת צרה דכתיב (יונה ב, ג) 'קראת מצרה לי', מן המצר קראתי יה' (תהלים קיח, ה). ואם לצד שהרבה להתפלל, הלא כל עוד שלא נענה מהעונה בצר לו - לא ירף מתפלה. עוד רואני כי נתקבלה תפלתו, ואמר לו ה' הרם את מטן וגו', אם כן קבלנות זה שאמר מה תצעק אלי למה. עוד קשה, אומרו דבר אל בני ישראל ויסעו, להיכן יסעו אם רודף מאחור והים לפניהם, ואם הכוונה אחר שיבקע הים אם כן היה לו לומר הרם את מטן וגו' ואחר כך יאמר דבר אל בני ישראל וגו'. אכן יתבאר הענין על פי מאמרם ז"ל (שמות רבה פכ"א), שישראל היו נתונים בדין מה אלו [עובדי עבודה זרה] אף אלו [עובדי עבודה זרה], ודבר ידוע הוא כי כח הרחמים הוא מעשים טובים אשר יעשה האדם למטה - יוסיפו כח במדת הרחמים, ולהיפך ב"מ ימעטו הכח, והוא אומרו (דברים לב, יח) צור ילדך תשי. והנה לצד שראה אל עליון כי ישראל קטרגה עליהם מדת הדין, והן אמת כי חפץ ה' לצדק ישראל אבל אין כח ברחמים לצד מעשיהם כנזכר, אשר על כן אמר למשה תשובה נצחת מה תצעק אלי, פירוש כי אין הדבר תלוי בידי הגם שאני חפץ עשות נס כיון שהם אינם ראוים מדת הדין מונעת ואין כח ברחמים כנגד מדת הדין המונעת, ואמר אליו דבר אל בני ישראל פירוש זאת העצה היעוצה להגביר צד החסד והרחמים - דבר אל בני ישראל ויתעצמו באמונה בכל לבם, ויסעו אל הים קודם שיחלק - על סמך הבטחון כי אני אעשה להם נס, ובאמצעות זה תתגבר הרחמים, 'ואתה הרם את מטן' - פירוש באמצעות מעשה הטוב נעשה להם הנס ובקע הים, כי גדול הבטחון והאמונה הלז להכריעם לטובה" וכו'. עכ"ל.

הבעל שם טוב
רבינו ישראל
ב"ר אליעזר ושרה
זצוקל
נלבעו סיון תק"ב

"ושאלתי את פי משיח אימת אתי מר, והשיב לי: בזאת תדע, בעת שיתפרסם למודך ויתגלה בעולם ויפוצו מעיינותיך חוצה מה שלמדתי אותך והשגת, ויוכלו גם המה לעשות יחודים ועלויות כמוך, ואז יכלו כל הקליפות ויהיה עת רצון וישועה" (איגרת 'עליית נשמה' מהבעש"ט, נדפסה בסוף ספר 'בן פורת יוסף' לתלמידו המובהק בעל התולדות יעקב יוסף).
"על כן כל מה שנתגלה ספר שעל פי דרך הבעל שם טוב, הוא קירוב לגאולה" (דברי שלום - להרה"ק מקאדינוב, בהקדמה ד"ב ע"א).
"ושמעתי כרוז יוצא מן השמים: אשר מי שיאמין בישראל בן שרה שכל עבודתו היה בעד ישראל בכלל ובפרט, וידבר ממנו בתחילת שבוע - יהיה לו שבוע טוב, בתחילת חודש - יהיה לו חודש טוב, בתחילת שנה - תהיה לו שנה טובה, ומזה נעשיתי מלא שמחה, שאף שכבר אהיה בעולם האמת יוושעו בני ישראל על ידי" (ישועות ישראל מעשה יב).

צריך האדם לשבר עידונו ולתקן המחשבות הרעות, ועל ידי זה יזכה לארץ העליונה:

"ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארצך ומבולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך" (בראשית יב, א).

כתב הרה"ק רבי יעקב יוסף מפולנאה זצ"ל בספרו **בן פורת יוסף** (פרשת לך לך ד"ה פן ג' ע"פ סוד), וזה לשונו: "שמעתי ממורי **[הבעל שם טוב]** זלה"ה בשם רבינו סעדיה גאון, כי עיקר בריאת האדם בעולם הזה - לשבר מדות רעות שלו טבעית, ובזה מעלה וכו'. וזהו שאמר 'ומולדתך' - דהיינו הטבעי שנולדת עמו, יראה לשבר אותה כנ"ל. 'מבית אביך' - כי אביך נקרא חכמה אבא, ובית אביך - הוא בינה, עולם המחשבה. והכוונה, שיראה לתקן המחשבות הרעות, על דרך שביאר מורי זלה"ה וכתבתי מזה במקום אחר, וזהו שאמר 'מבית אביך' - שידע לברר מה שנפלו המחשבות מן בית אביך, שיחזור להעלותן. ועל ידי זה תזכה אל הארץ העליונה אשר אראך". עכ"ל.

תחילת עבודתו צריך שתהיה שלא לשמה, כדי שלא יקטרג היצר הרע

"וילך אברהם כאשר דבר אליו ה' וילך אתו לוט" וגו' (בראשית יב, ד).

כתב בספר **היכל הברכה** (לקט אמרי פנינים, ד"ה שמעתי ממורי חשבתי), וזה לשונו: שמעתי ממורי **[הבעל שם טוב זצ"ל]**, 'חשבתי דרך'י (תהלים קיט, נט), שיהיה התחלת התורה והמצוה והתפילה - עם היצר הרע, שלא לשמה, לאיזה הנאה, ובזה לא יקטרג עליך היצר הרע, ויוכל לגמור לשמה - וזהו 'אָשִׁיבָה רַגְלִי אֶל עֲדֹתֶיךָ'. וכן באברהם 'וילך אברהם כאשר דבר אליו ה' - לשם קדושתו יתברך, 'וילך אתו לוט' - מלשון 'לוטה בשמלה' (שמואל א כא, י), איזה לבוש גופני, כדי שיניחהו היצר לעשות המצוה בשלמות. כמו שפירש רש"י (בראשית יב, ב) 'ואברכך' - בממון בבנים ושאוודיע טבעך בעולם, זהו הלבוש, 'דבר אחר זהו שאומרים אלהי אברהם' - זהו העיקר, לברר הברורין והנשמות עד שישרה שכינתו יתברך עליך. והבין". עכ"ל.

"אוהבי וריעי ותלמידי, כאשר אני מחלה פניהם, בעשר לשונות של תפלה, לברור המנה היפה אשר ייטב בעיניהם בחידושים הללו, ובפרט אחרי מותי כי לימודם יהיה לי להשיב נפש ולעידון רוח ולזכות נשמותי, וצדקה תהיה להם וצדקתם תעמוד לעד, לאכול בעולם הזה ולשבוע בעולם הבא, ובעל הגמול ישלם בזכות זה שכר טוב לגומלי חסד של אמת, במותב תלתא בני חיי ומזוני טבי דבזכותא תלו" (מתוך הקדמת רביה"ק זצ"ל לספרו זרע שמשון).
"במנותא בעינא מינייכו, זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד של אמת, וכי מרובה מדת תשלומי חן וחסד ושלמא רבא מן שמיא, ועיניכם תראינה בנים ובני בנים כשתילי זיתים סביב לשלחנכם חכמים ונבונים, ובתים מלאים כל טוב, גם עושר גם כבוד לא יסופו מזרעכם, עד יתקיים בכס' המה יראו כבוד ה' הדר אליהו, ונשא נס לגוים ואסף נדחי זרע ישראל, במהרה בימינו אמן" (שם).

הזרע שמשון
רבינו שמשון חיים
ב"ר נחמן מיכאל
נחמני זצוקל
נלבעו אלול תקל"ט

"ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארצך ומבולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך" (בראשית יב, א).

כתב **רביה"ק הזרע שמשון זצ"ל** (פרשת לך לך אות ו), וזה לשונו: עוד יש לפרש פסוק 'לך לך' וכו' דרך רמז, שהקב"ה אמר לאברהם, שילך לארץ ישראל בשביל שלשה טובות נחמדות. 'מארצך' - ירמוז להטוב שיהיה לו בחיים בקיום המצוות בטהרה ובקדושה, מה שאין כן בארצו שהיא ארץ טמאה. 'ומולדתך' - לרמוז להתועלת הטוב יותר שיהיה לו במיתתו, למסור נפשו ביד הקב"ה ממש בטהרה ובקדושה, וזהו 'ומולדתך', שאמרו בזהוה (פר' ויחי, דף ריח ע"א) ובמדרשים, שבעת מיתת האדם וסמוך לו באים לקראתו כל קרוביו ובני משפחתו, ובהיות כי בני משפחתו היו כולם טמאים, לא יוכלו לבוא בארץ הקדושה. ולרמוז לעולם שכולו טוב - אמר 'מבית אביך', כלומר, כל הירושה שתהיה לך מבית אביך, אינה כלום כלפי מה שאתן לך וכו'.

'ואעשך לגוי גדול' - דהיינו הברכה הראשונה יהיו הבנים, שהוא ה'פרי צדיק', ומזה יבוא לך הברכה והשפע להשפיע בעולם וכו'. 'ואגדלה שמך והיה ברכה' - דהיינו כשתמות יהיה נגדל שמך, שהקב"ה אינו מייחד שמו על הצדיקים בחייהם, אלא לאחר מיתתם, ובזה נתוסף כוחם להבריק נטיעות בנין עדן, ולהביא עמהם לשם כמה נשמות דאזלין ערטילאין כנודע, לקבץ פזורים ולאסוף נדחים. 'ואברכה מברכך' - לאחר מיתתך, שכל המוריד דמעות על אדם כשר - הקב"ה סופרן ומניחן בבית גנזיו (שבת קה:), וסוד הדמעות - הם להמתיק הדין מהנפטר. 'ומקללך אאור' - שכל המספר אחר מטתן של תלמידי חכמים נופל בגיהנם (ברכות יט.). 'ונברכו בך' - שזכות הצדיקים מתים מועלת לחיים, להשפיע להם משפע הטוב, ולהצילם מהצרות, ולקרבתם לתשובה וכו'.

'וילך אברהם כאשר דיבר אליו ה' וילך אתו לוט' - ידוע כי 'לוט' הוא רמז ליצר הרע (זוה"ק לך לך, ד"פ ע"ב), אמנם, לא היה הולך הוא עם לוט, רק לוט הולך עמו, על דרך שאמרו ז"ל (ב"ר לד, י) צדיקים לבם ברשותם, רשעים הם ברשות לבם. וכתב 'אשר אראך' - ולא גילה לו הארץ מיד, כדי שבין כך ובין כך יחמדנה, לרמוז לו שכל בני ישראל צריך שיחמדו אותה. ועוד, שלבסוף כל אדם צריך לראותה קודם שילך לגן עדן, ש'זה השער לה' (עי' זוה"ק לך לך דפ"א ע"א). ועוד, 'אשר אראך' - שבביאת הגואל כל אדם יראנה, כדתנן (סנהדרין צ.) כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, יהי רצון שיהיה במהרה בימינו, אמן". עכ"ל.

הליקוטי מוהר"ן רבינו נחמן בר שמוחה ופיגא וצוקל נלבע יח תשרי תקע"א

"שמעתי בשמו שאמר, שכל אחד מאנשיו בוודאי יזכה בסוף לבוא בזה העולם למה שצריך. ואמר, שאין הקב"ה עושה לי זאת חס ולשלום בשום פעם ליקח ממני איזה איש מאנשי באמצע, כלומר רק כל אחד יאריך ימים ושנים עד אשר יזכה לבוא לענינו ולמדורת הקדושה, שהוא צריך לבוא בזה העולם, אשר בשביל זה נברא" (חיי מוהר"ן סימן ש"ב).
"שמעתי בשמו שאמר: הפחות שבאנשי, אני מוליך אותו בדרך של צדיק גדול מאד" (חיי מוהר"ן סימן ש"ד).
"אמר פירוש שהלימוד בחיבוריו הקדושים - הוא אתחלתא דגאולה" (חיי מוהר"ן סימן ש"ו). "ואמר שיכולין להיות נעשה בעל תשובה גמור על ידי לימוד הספר שלו" (שם סימן ש"ט). "ואמר שצריכין להשתדל מאד לקנות ספריו, כי אפילו כשעומדין בתיבה ומגדל - הם טובה גדולה, כי ספריו הם שמירה גדולה בבית לשמור גם העשירות וממון האדם מכל ההזקות" (שם סימן שנה).
מוהר"ן ז"ל אמר: "אמירת ספרי אדמו"ר ז"ל, שהם ה'ליקוטי מוהר"ן', ו'ספר המדות', ו'ה'ספורי מעשיות', ו'ה'שיחות' שלו - ה'אמירה' לבד - מסוגלת להנשמה כמו אמירת ספרי הזוהר והתיקונים" (כוכבי אור, אנשי מוהר"ן דיבורים ממוהר"ן ז"ל אות כו).

אי אפשר לבוא לאמונה שלימה בל - אלא ע"י התקרבות לצדיקים:

"והאמן בה' ויזשבה לו צדקה" (בראשית טו, ו).

כתב רביה"ק זצ"ל בליקוטי מוהר"ן (תורה ז), וזה לשונו: "דע, כי עיקר הגלות - אינו אלא בשביל חסרון אמונה. כמ"ש (ש"ה ד') 'תבואי תשורי מראש אמנה'. ואמונה הוא בחינת תפלה, כמ"ש (שמות י"ז) 'ויהי ידיו אמונה', ותרוממו פרישן בצלו. וזה בחינת נסים למעלה מהטבע, כי התפלה למעלה מטבע, כי הטבע מחייב כן, והתפלה משה הטבע, וזה דבר נס, ולזה צריך אמונה, שיאמין שיש מחדש, ובידו לחדש דבר כרצונו. ועיקר אמונה, בחי' תפלה, בחי' נסים, אינו אלא בארץ ישראל, כמ"ש (תהלים ל"ז) 'שכן ארץ ורעה אמונה'. ושם עיקר עליות התפלות, כמ"ש (בראשית כ"ח) 'וזה שער השמים'. ובשביל זה, כשפגם אברהם 'במה אדע' (שם ט"ו), ובזה פגם בירושת ארץ, שהיא בחי' אמונה, בחי' תפלה, היה גלות מצרים. ודווקא יעקב ובניו ירדו מצרים, כי הם בחי' שנים עשר נוסחאות התפלה, והוריד אותם בגלות. ומצרים הוא היפוך הנסים, כמ"ש (שמות י"ד) 'ומצרים נסים לקראתו', שאין שם מקום הנסים, ואין שם מקום התפלה, כמ"ש (שם ט) 'והיה כצאתי את העיר אפרוש את כפי'. וכל הגליות מכוונים בשם מצרים, על שם שהם מצירים לישראל. וכשפוגמין באמונה, בתפלה, בארץ ישראל, הוא יורד לגלות. וזה שאמרו ז"ל (סנהדרין צז). אין משיח בן דוד בא, אלא עד שתכלה פרוטה מן הכיס, היינו שיכלו האפיקורסים שאין להם אמונה בניסים, ומכסים כל הניסים בדרך הטבע וכו', וזה פירוש, עד שתכלה פרוטה מן הכיס, כי יש בני אדם המכסים כלליות הניסים, הכלולים במלאך דפריטא שפוותיה, מכסים בדרך הטבע. וכשתכלה זאת, ותתרבה אמונה בעולם, אז יבא משיח. כי עיקר הגאולה תלוי בזה, כמ"ש 'תבואי תשורי מראש אמנה'.

אבל אי אפשר לבא לאמונה - אלא על ידי אמת, כמובא בזוהר (בלק דף קצ"ח ע"ב) 'והיה צדק אזור מתניו ואמונה' וכו' (ישעיה י"א), היינו צדק היינו אמונה, ואמרו שם, אמונה אתקריאת - כד אתחבר בה אמת. ואי אפשר לבא לאמת - אלא על ידי התקרבות לצדיקים, וילך בדרך עצתם. וע"י שמקבל מהם עצתם, נחקק בו אמת. כמ"ש (תהלים נ"א) 'הן אמת חפצת', כשאתה חפץ אמת, 'בטוחות ובסתום חכמה תודיעני'. כי העצות שמקבל מהם, הוא בחי' נשואין זוווג. וכשמקבלין עצות מרשעים, הוא בחי' נשואין בקליפה. 'הנחש השיאני' (בראשית ג') לשון נישואין, עצות הנחש שקבלה, הוא בחי' נשואין. וע"י נשואין, הטיל בה זוהמא. ובעמדם הר סיני פסקה זוהמתן (שבת קמ"ו). ע"י רש"י (שם), כי שם קבלו תרי"ג עטין דקדושה (זוהר יתרו פ"ב ע"ב), והיתה להם נשואין בקדושה. ולמה נקרא אדם, וצבה בבחי' נשואין, כי (ברכות סא). הכליות יועצות, וכליות הם כלי ההולדה, כלי הזרע. נמצא כשמקבלין עצה מאדם, כאלו מקבלין ממנו זרע. והכל לפי עצה, אם רשע או צדיק. ובשביל זה התורה מתייש כח (סנהדרין כו), ונקראת תושיה. כי הם תרי"ג עיטין, כמ"ש (משלי ח') לי עצה ותושיה. ועצות הם במקום נשואין, בחי' זיווג המתיש כח. ועצת הצדיק הוא כולו זרע אמת. וזה פירוש (ירמיה ב') 'ואנכי נטעתין שורק', בחי' הגאולה, כמ"ש (זכריה י') אשרקה להם ואקבצם. וע"י מה, ע"י, 'כולו זרע אמת' (שם בירמיה סיום הפסוק ואנכי נטעתין ה'ג'). ע"י עצת הצדיקים, תבוא לאמת. וע"י נקראת אמונה, כד אתחבר בה אמת. וע"י תבוא הגאולה כנ"ל, כי הוא מקבל טיפי השכל של הצדיק, ע"י עצה שמקבל ממנו. וזה הן אמת חפצת, בטוחות, בכליות. חכמה תודיעני, שאזכה לקבל טיפי המוח, טיפי השכל, ע"י עצה שאקבל מהם. ואז אזכה לאמת, כי הטיפי השכל נקרא כולו זרע אמת" וכו'. עכ"ל.

"וגם אל כל יודעי ספר אשר דור ודור אבקש זאת מאיתם, יעשו עמי חסד של אמת וישתדלו לקרוא דברי בפה מלא וכו', ואם אזכה לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו, ממי שאקבל ממנו טובה - אשתדל לשלם לו במיטבא ולבקש רחמים עליו, בני ועמי שמעוני והחיוני ותחי נפשכם" (לשון רביה"ק זצ"ל בספרו 'אורות אילים' שקלים פ"ב ה"ה).

"וכן אני עני ואביון אפול תחייתי בעשר חילות ואומר: רעי חנוני, וכל אשר כוחכם למעבד לי נייח נפשא עבידו, ואם אזכה לחזות בנועם ה', גם אני אשלם במיטבא" (לשון רביה"ק זצ"ל בספרו 'אורות אילים' זוח"ק ח"א דף ר"ז ע"ב).

"וגם אחלה פני כל יודעי דת, שיקראו בספרי וידרשו מילי ברבים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, אולי יתעשת האלוקים לי ויזכני שיעשו דברי פירות ובכן נפשי תגיל בה'. ואם אזכה לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו, אשלם במיטבא לכל מאן דלימטי לי מיניה הגאה" (לשון רביה"ק זצ"ל בהקדמת ספרו 'פלא יועץ').

"גם אודיעכם רבותי, כי רוח גדול טמון בקריאה בספר הזה ובמילוי האמור בו, והוא: שאדוני אבי זצוק"ל זיע"א, אומר בהקדמתו לספר בלשון הקודש, ומפציר כי יקראו דבריו וידרשו, למען יתנו פרי וימלאום, כי בזה ישנו תועלת וזכות לעולם הבא, והוא נתן מילתו באומרו כי המוצא בדברים תועלת, מחוייב יהיה הוא לשלם לו טובה, ולבטח תשלום הטובה הוא בכך שישא תפילה שיהיה חלקו טוב, "כל המתחייב ומבטיח - בעל חוב נעשה", ולבטח יהיה פועל חובו ונאמן בדברו, ואל יקל בעיניכם הדבר שיהיה לאדם מליץ טוב בעולם הזה ובבא אחריו. ויובן כי אלה העוסקים בהפצת הספרים ועושים השתדלויות אחרות למען יקראו הספרים, מחייבים הינם עוד יותר את אדוני אבי זצוק"ל זיע"א. על כן, מתבקש כל אחד לסייע לעשות רצונו של צדיק כאשר תשיג ידו" (לשון רב רביה"ק זצ"ל בהקדמתו לספר 'פלא יועץ').

הפלא יועץ רבינו אליעזר בר יצחק פאפו וצוקל נלבע יח תשרי תקפ"ח

מחדל מצוות מעשר כספים

"ויתן לו מעשר מכול" (בראשית יד, כ).

כתב רביה"ק הפלא יועץ זצ"ל (ערך מעשר), וזה לשונו: "ידוע מעלת המעשר כי רבה, עד שאמרו (תענית ט). שבכל דבר אסור לנסות את ה' חוץ מן המעשר, שנאמר (מלאכי ג, י) 'הביאו את המעשר אל בית האוצר ובחוננוי נא בזאת אם לא אפתח לכם ארובות השמים והרקוטי לכם ברכה עד בלי די' - עד שיבלו שפתותיכם מלומר די. וגדולה מזאת אמרו במדרש רבה (שמות פ' מ"א) על פסוק 'לך ה' הצדקה ולנו בושות הפנים', אמר ר' נחמיה: אפילו בשעה שאנו עושים את הצדקה, מביטים אנו מעשים שלנו ויש לנו בושות פנים, אין לנו שעה שאנו באים בזרוע - אלא בשעה שאנו מוציאים מעשרותינו, דכתיב (דברים כו, טו) 'השקיפה ממעון קדשך מן השמים'. ע"כ. והוא דבר פלא. ומתוך השכר נמצינו למדים כמה נחת רוח עושה ליוצרנו, עד שמשלם שכר טוב, ולכן ראוי להתחזק לקיים את זאת לשם שמים, לעשות נחת רוח ליוצרנו, וסוף הכבוד לבא.

ואשריהם ישראל, יש מפזר יותר מן המעשר בהוצאות מצוה, אבל נראה שמעלת המעשר להוציא על פי החשבון (דהיינו במדוייק), ומצוה גוררת מצוה, שבהפרישו המעשר מדי שנה בשנה ומניחו בכיס בפני עצמו, יקל בעיניו להוציא הוצאות מצוה בעין יפה.

ובא וראה סמיות עיניים שגורם לנו היצר הרע, שהרי אדם נותן מעות ברבית כדי להרויח, ומה גם במקום בטוח, אף שלפי האמת אין בטחון בבן אדם שאין לו תשועה, כי אלקי"ם שופט זה ישפיל זה רים, אף אם כביר מצאה ידו, ברצות אל התעיף עיניו בו ואיננו, כידוע, ואין איש שילוח לה' ברבית - אף שהכל יודעים שהוא בטוח ודאי בלי שום ספק, כי לא איש אל ויכזב. ובהוצאת שאר מצות יש מקום להיצר הרע לפתות באשר שכר מצות בהאי עלמא ליכא, אף שאוכל פירות גם כאן, והכל מתשרי עד תשרי חוץ מתשרי" (ראשי תיבות: תורה, שבת, ראש חודש, יום טוב), ואם מוסיף מוסיפין לו כידוע מאמר רבותינו ז"ל (ביצה טז). אבל כל כך גבר עלינו יצרנו הרע, עד שמפתינו גם כן שלא להפריש מעשר, אף שהשכר בעין על ידי צדקתו 'הון ועושר בביתו', ואף שבלאו הכי נותן כדי מעשר, ואין זה אלא עצלות מלבוא חשבון, ועיכוב היצר הרע כדי שלא יעשה נחת רוח ליוצרו, ויאבד טובה הרבה וכו'.

ועל כל פנים אני אומר, שאם לא יוכל לכוף את יצרו להפריש על הקרן, לא ימנע מלהפריש מיום אשר נתן אל לבו לעשות זאת על כל מה שהוא מרויח, וכל הבא לידו משם ואילך, אפילו מציאה או צדקה או מתנה כסף ושוה כסף, ואם אינו עושה כולה, על כל פנים עביד ומהני להניח ברכה אל ביתו ובכל משלח ידו" וכו'. עכ"ל.

האבי עזריאל רבינו אלעזר מנחם מן בר עזריאל שך זצוקל נלבע טו מרחשון תשס"ב

"וכן אני מבקש מכל אלו התלמידים היודעים שקיבלו תועלת ממני, הן בתורה והן ביראת ה' והן במידות, שיעשו חסד עמדי וילמדו בעד עילוי נשמתו, אפילו משנה אחת או מחשבה אחת של מוסר, ויהיה זה שכרי, כי גם אני מסרתי את נפשי להצלחתכם בלימוד, ואם יהיה בידי לעשות ולהמליץ לטובתכם אעשה בלי נדר" (מצוואת רביה"ק זצ"ל).

הזכר יעקב רבינו יעקב בר אברהם ורחל לוי זצוקל נלבע יא אלול תשל"ד

"בקי עצום בכל מכמני התורה והחכמה וכו', איש טמיר ונעלם וכו', וגם היה בקי מאד בכל החכמות וכו', וימליץ טוב בעבורם" (מתוך הסכמת השבת הלוי זצ"ל)
"וכל המסייעין והתומכים ינצלו מכל עקתין בישינו, ויצליחו בכל דרכיהם, ויזכו לראות בישועת כלל ישראל במהרה" (מתוך הסכמת האדמו"ר מויזניץ זצ"ל)

חייבים ללמוד מוסר בקביעות - כדי שלא להזיז מושפע מן הרחוק

ומצינו עד כמה התורה הקפידה על השפעת הסביבה, הקב"ה אמר לאברהם אבינו (בראשית יב, א) 'לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך', והוא כפי שכתב הרמב"ם (הל' דעות פ"ה ה"א) שדרך האדם לימשך אחר רעיו וחבריו, על כן נצטווה ללכת למקום אחר. והנה אברהם אבינו היה המשפיע הגדול ביותר, ונקרא אברהם העברי, כדברי חז"ל (ב"ר מב, ח) שכל העולם מצד אחד והוא מעבר השני, הוא עמד כנגד כולם והשפיע עליהם, ולמרות הכל התורה אמרה לו שיזהר וילך מסביבתו הרעה, שאמנם יתכן שיטפיע, אך צריך זהירות שלא יהיה מושפע.

ואם אברהם אבינו הוצרך לאזהרה על כך, הרי זה נוקב ויורד עד התהום וכו'. בפרשת לך לך (בראשית יג, יד) נאמר 'וה' אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו', ומובא ברש"י, שכל זמן שהרשע עמו - היה הדיבור פורש ממנו וכו'. אפשר לומר על פי המבואר, שההתקרבות ללוט הורידה את אברהם אבינו ממדרגתו - עד שהקב"ה לא היה יכול לדבר אתו. והנה ההליכה עם לוט היתה מצוה - כדי לקרבו ולהשפיע עליו, שכשם שהשפיע על כל העולם כך רצה להשפיע על קרוביו, ולכן רצה שיהיה קרוב אליו ויושפע ממנו וכו', ואף על פי כן נגרם לאברהם אבינו חסרון דרגה ביחס לזכות לגילוי שכונה, מפני שאף על פי שהוא משפיע, אך הוא גם מושפע, אין לנו ידיעה בדברים, ולא שייך לדבר על אברהם אבינו, רק הכל לפי מה שמבואר בתורה. וכנראה הענין הוא כקדירה ורתחתה, שכאשר נופל מאכל קר לתוכה - הוא מתחמם אך התבשיל מתקרר. רואים את הקפדת התורה על השפעתו של לוט ושל הסביבה, שאף על פי שאברהם אבינו נלחם במלכים ושרים וכל העם, ומסר נפשו והושלך לכבשן האש, נצטווה לצאת מארצו וממולדתו.

ואם אצל אברהם אבינו התורה הקפידה שילך מסביבתו, כמה צריך לחיות עם מחשבה והשתדלות בתקופתנו. אמנם לומדים כל היום, אבל עם כל זה כתוב בחז"ל (שבת לא.) שיש צורך בקב חומטין, כמו שהמאכל צריך תבלין שמתבל אותו, כך נצרך האדם לקב חומטין, וזהו יראת שמים. ואם לא עוסקים בזה, ואין גישה ליראת שמים, ואין קביעות ללימוד ספרי מוסר כחוק בל יעבור, איך אפשר לעבור את העולם? מוכרחים ללמוד ספרי מוסר בכל יום! אין טעם לרמות את עצמנו! העולם מלא חומריות, מבוקר ועד ערב שומעים כל דבר רע, וחיים בתקופה שנעלמה בה מדת הבושה, ומה שעשו פעם בצינעה היום עושים בפרהסיא ובפרסום וכו'.

אם רואים שגם אצל אנשי העולם יש הקרבה ומסירות נפש עבור רעיונות שהמציאו, ומחזיקים בדעות שהמציאו בני אדם כמותם, שאדם אחד המציא בדעתו רעיון ושיטה, ואין מי שיוודע אם זה יכול להחזיק, ומליוני אנשים מקריבים עצמם עבור זה. אנו שמחזיקים בתורה משמים, בדבר ה', באמת הטהורה והזכה ביותר, כמה עלינו להזהר שלא לזלזל בדבריה!

(מחשבת מוסר ח"א עמ' קנח - קנט),

"ואברהם מברכה ומקללה אָאָר" וגו'

(בראשית יב, ג).

יש לדקדק על הלשון "אָאָר", מדוע לא נאמר ומקללך "אקלל"? ועוד כיון שאמר "ואברהם מברכה", א"כ מי יקלל?

ויש לפרש "אָאָר" - לשון הארה, שאם ימצאו כמה שוטים שיקללו - אייר עיניהם, ואחר שיפקחו את עיניהם - בוודאי כולם יברכוהו, וזהו אומרו "ומקללך אָאָר" - אייר ואפקח את עיניהם.

"וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל מְלֶכֶת סְדֵם הֲרַמְתִּי יְדֵי אֵל ה' אֵל עֲלִיּוֹן קִנְיָה שְׂמִיָּם וְאֶרְצִי. אִם מִוּוֹטָי וְעַד שְׂרוּף נֶעַל וְאִם אֶקְוֶה מִכָּל אֲשֶׁר לָךְ, וְלֹא תֹאמַר אֲנִי הִעֲשִׂיתִי אֶת אַבְרָם. בְּלִעְדֵי רַק אֲשֶׁר אֶכְלוּ הַנְּעָרִים וְזֹלְקָה הַנְּאִשִּׁים אֲשֶׁר הִלְכוּ אֵתִי עִנְיָן אֲשָׁכַל וּמִמָּרָא, הֵם יִקְחוּ וְזֹלְקָם" (בראשית יד, כב - כד).

קשה, מדוע ויתר אברהם על הרכוש, והרי קנה את כל הרכוש בשבי במלחמה, וכשהחזיר את הרכוש הרי עובר על 'לא תחנם'. ואם לא רצה לקחת את הרכוש, למה אמר "הם יקחו חלקם". אך יש ליישב על פי מה דאיתא בשלחן ערוך חו"מ (סימן רסו סעיף א), אבידת העכו"ם מותרת שנאמר "אבידת אחיך", והמחזירה הרי זה עובר עבירה. ואם החזירה לקדש את ה' כדי שיפארו את ישראל וכו', הרי זה משובח. ע"כ.

ולפי זה יש לומר, שאברהם החזיר את הרכוש משום מדת חסידות, ולא שייך האיסור 'לא תחנם' כשמתכוין לקדש ה'. אך מדת חסידות שייך רק כלפי רכושו של אברהם, ולא ביחס לרכוש אחרים, [והכי איתא בירושלמי דמאי (פ"ב ה"א), ואי בעיית מחמרא אנפשך תשתרי לחברך], ולכן אמר "הם יקחו חלקם".

(זכר יעקב פרשת לך לך)

שפע ברכה והצלחה ברוחניות ובגשמיות

מאיר דהן | ברוך בן צור | מיכאל איתן בן שושנה | אליהו גורגוב | דוד אטיאס | אלישע אטיאס | דוד אביטל | עדי אביטל | ירוחם בן מרים פרץ | נדב תורגמן | שי תמם | אלחנן פנחסוב | יזהר שאול | שלמה שאול | יעקב אייזיקס | אלעד סופר | רונן חזי | דוד מגידש | יחזקאל נתנאל | דניאל נחמיאס | ניר בר | דני ודליה זית | ניתאי והילה קפלן | יונתן עמרן | יצחק גלצר | משפחת שושני | מזל נעמי בת נורית נורית - רפואה שלימה ובריאות איתנה | דוד בן מזל נעמי - רפואה שלימה ובריאות איתנה | יעקב אברהם בן מזל נעמי וחני חנינה בת דליה וכל יוצאי חלציהם - בריאות איתנה והצלחה בכל מעשי ידיהם ונחת דקדושה מכל יוצאי חלציהם | מאיר יצחק שמעון בן מזל נעמי - ברכה והצלחה בכל מעשי ידיו

העלון מוקדש לעילוי נשמת רבותינו הקדושים

האור החיים - רבינו חיים ב"ר משה בן עטר זצוק"ל, נלב"ע ט"ו תמוז תק"ג
הבעל שם טוב - רבינו ישראל ב"ר אליעזר ושרה זצוק"ל, נלב"ע ו' סיון תק"ב
הזרע שמשון - רבינו שמשון חיים ב"ר נחמן מיכאל נחמני זצוק"ל, נלב"ע ו' אלול תקל"ט
הליקוטי מוהר"ן - רבינו נחמן ב"ר שמחה פגינא זצוק"ל, נלב"ע י"ח תשרי תקע"א
הפלא יועץ - רבינו אליעזר ב"ר יצחק פאפו זצוק"ל, נלב"ע כ' תשרי תקפ"ח
האבי עזרי - רבינו אלעזר מנחם מן בר עזריאל שך זצוק"ל, נלב"ע ט"ז מרחשון תשס"ב
הזכר יעקב - רבינו יעקב ב"ר אברהם ורחל לוי זצוק"ל, נלב"ע י"א אלול תשל"ד

ניתן לתרום להוצאת הגליונות

"מליצי יושר", באמצעות PayBox
למספר 050-3280226
ולציין "עבור מליצי יושר"

לעילוי נשמת

מרן הראש"ל הגאון רבי עובדיה יוסף ב"ר יעקב וגורג'ה זצ"ל | מרן הראש"ל הגאון רבי מרדכי צמח בן מזל טוב זצ"ל | מרן שה"ת הגאון רבי שמריהו יוסף חיים ב"ר יעקב ישראל קנייבסקי זצ"ל | הגאון רבי יעקב חי בן מרגלית זצ"ל | הגה"צ רבי יעקב שמשון ב"ר משה יהושע לנדמן זצ"ל | ר' יחיאל מיכל בן מרים - נלב"ע ל במרחשון תשע"ד | הגה"צ רבי נסים פרח' ב"ר מיימון וסוליקה זצ"ל | הגאון רבי אפרים ב"ר אברהם ברוך גרינבלט זצ"ל - נלב"ע ב' שבט תשע"ד | שלמה בן סלחה ז"ל - נלב"ע י"ט אלול תשנ"ד | חנינה בת חביבה ע"ה - נלב"ע י"א אלול תשס"ז | יוסף בן ורה ז"ל - נלב"ע י"ז חשון תשמ"ז | אמה בת שושנה ע"ה - נלב"ע י"ט סיון תשנ"ב | נוריה נורית בת עזיהו ע"ה - נלב"ע ט"ז חשון תשס"ח | אברהם בן שרה ז"ל - נלב"ע ז' אדר א' תשע"א | נתנאל בן שמחה ז"ל | עזיהו בת חלצה ע"ה | דוד יהודה בן מזל ז"ל | רחל בת מרים ע"ה | הדר בת רחל נעמי ע"ה | אברהם שלום בן ברוך בנדעט ז"ל | מאשה רבקה בת טובה ע"ה

© כל הזכויות שמורות. יו"ל ע"י מוסדות התורה "אביר יעקב" - בראשות מו"ר הרה"ג יעקב ראש שליט"א.

ניתן לקבל את הגליון במייל: Oro.Shel.Olam@gmail.com

ניתן להקדיש את הגליון: לע"נ, להצלחה, לפרנסה, לבריאות, לזיווג הגון, לזרע של קיימא, ולכל הישועות, והוא בדוק ומנוסה! לברורים: ניתן ליצור קשר במייל - Oro.Shel.Olam@gmail.com או בטלפון: 052-7142437 בין השעות 13:00 - 15:00 בלבד